

"Од селото Смрдеж, преку Малимади, во вечерните часови дојдовме пред селските куќи во Д'мбени. Ноќта монархофашистите го опколија Д'мбени, но не знаевме дали некој нè предал. Во утринските часови едвај се спасивме, малку недостасуваше непријателите живи да нè заработ сите 250 души", објаснува Лексо Малев.

ПРЕЖИВЕАНИТЕ БОРЦИ ОД ГРАЃАНСКАТА ВОЈНА ВО ГРЦИЈА: ЛЕКСО МАЛЕВ

ПРИ ПРВАТА ПОСЕТА НА СЕТИНА ПО ВОЈНАТА, ВО 1982 ГОДИНА, МЕ РАСТРЕВОЖИЈА МЕСТАТА КАДЕ КАКО ДЕТЕ ГО ПАСЕВ

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

Лексо Малев, борец за слободна и демократска Грција, учесник во Граѓанската војна во таа држава, е роден во 1929 година, во селото Сетина, Леринско. До 1947 година престојувал во Сетина, а потоа заминал во планините, каде во партизанските редови останал три години. Всушност, пред да замине на обука на Вичо, Преспа, како младинец бил во младинската организација ЕПОН. Задачата на таа организација била да собира храна за партизаните.

"Кога наполнивме 17 години заминавме на планините затоа што можевме да носиме оружје. Нас нè заменија други

ките и чекавме. Ноќта монархофашистите го опколија Д'мбени, но не знаевме дали некој нè предал. Во утринските часови едвај се спасивме, малку недостасуваше непријателите живи да нè заработ сите 250 души. Заминавме на Вичо. Тоа се случи во 1948 година, по што почнаа и големите офанзивы на Грамос", објаснува Малев.

За време на двете големи офанзивы на Грамос тој имал задача да влече 15 килограми тежок митралез. Во 1948 година на Грамос бил ранет, а потоа однесен во Албанија, во Корча и во Елбасан. Во оваа држава останал околу пет месеци. Во

Македонија. Тука работел како бравар во "Пролетер Транспорт". Денес зема борецка пензија.

Се потсетува на времето кога во Грција владеела Метаксовата диктатура и кога била забранета употребата на македонскиот јазик. Таа забрана и денес сè уште важи.

"Во тоа време македонскиот јазик го употребувавме дома и на нива. Ние младите, кога ќе видеваме полицаец или некој за кој знаевме дека е шпион, веднаш зборувавме на грчки јазик, зашто ако така не постапувавме ќе ни следуваа казни, ќе нè бркаа од работа. Старите не

ПОСЛЕДНИ ПАРТИЗАНИ ОД СЕТИНА

младинци. Но, ние бевме последната генерација партизани од селото Сетина", вели Лексо Малев.

Од Преспа, каде што престојувал речиси еден месец, заедно со неговите борци заминал на Грамос. Ја раскажува офанзивата во Мецово, каде како младинци биле испратени за да им помогнат на партизаните. Но, додека тие дошле борците за демократска Грција биле поразени, а нив ги повлекле. Потоа ги распоредиле во баталјони. Нашиот соговорник се наоѓал во 549. бригада, 107. баталјон. Тоа се случувало на крајот на 1947 година, а во овој баталјон Малев останал сè до завршувањето на војната. Борецот ја истакнува и офанзивата на Божик.

"Од селото Смрдеж, преку Малимади, во вечерните часови дојдовме до селските куќи во Д'мбени. Никој не ни ја кажа целта на ова наше доаѓање. Во селото немаше ниту партизани, ниту монархофашисти. Се распоредивме по ку-

1949 година повторно бил вратен на Грамос. Но, овој пат бил во вторите редови на фронтот. Раскажува за тоа дека офанзивите претежно биле планински, а улогите околу нивното организирање се менувале, некогаш иницијатори биле монархофашистите, друг пат партизаните. Сè до капитулацијата на ДАГ во 1949 година бил на Грамос, по што повторно заминал во Албанија. Таму останал еден месец. Потоа оттаму животниот пат го продолжил во Ташкент, каде тој и неговите соборци биле распоредени во касарните. Извесно време биле под карантин, а откако здравствено утврдиле дека со нив сè е в ред им дале работни задачи. Малев прво работел како бравар, а потоа го изучил и возачкиот занает. Во Ташкент, во 1950 година се оженил. Неговата сопруга (покојна), исто така, била партизанка и поминала идентичен животен пат како и Малев. Во Ташкент останал 17 години, а во 1966 година дошол во

го знаеја грчкиот јазик. И ден денес во нашето село не се зборува на грчки јазик", вели Малев.

Сепак, тој потенцира дека со своите соборци, Грци по потекло, кои биле во редовите на ДАГ, комуницирал само на грчки јазик.

Досега родното Сетина го посетил два пати. Првиот пат, во 1982 година, имал проблеми околу влегувањето во родниот крај. На прашањето дали таа посета му разбудила некои болни сеќавања, одговара дека спомените за она што тука се случувало во текот на војната не го растревожиле, само со носталгија се сеќавал на местата каде што како дете го пасел добитокот.

(Серијата "Секавања" се реализира во соработка со Ташко Јованов)